АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ

РЕКОМЕНДАЦІЇ

АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ ПІВДЕННО-СХІДНОГО МІЖОБЛАСНОГО ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ВІДДІЛЕННЯ

20 червня 2024 року м. Дніпро № 54/7-рк/к

КОМУНАЛЬНЕ ПІДПРИЄМСТВО
КАМ'ЯНСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ
«КАМ'ЯНСЬКА ТЕПЛОПОСТАЧАЛЬНА
КОМПАНІЯ»

Про припинення дій, які містять
ознаки порушення законодавства
про захист економічної конкуренції

Адміністративна колегія Південно-східного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України (далі – Відділення), розглянувши матеріали дослідження щодо дотримання законодавства про захист економічної конкуренції комунальним підприємством Кам'янської міської ради «Кам'янська теплопостачальна компанія» ([інформація, доступ до якої обмежено]) під час встановлення плати за абонентське обслуговування споживачів послуги з централізованого постачання теплової енергії на 2024 рік,

ВСТАНОВИЛА:

1. ПРЕДМЕТ РЕКОМЕНДАЦІЙ

(1) Як встановлено в ході дослідження, комунальне підприємство Кам'янської міської ради «Кам'янська теплопостачальна компанія» (далі – КП «Кам'янська ТПК», Підприємство, Виконавець) з 1 січня 2024 року затверджено розмір плати за абонентське обслуговування споживачів послуги з централізованого постачання теплової енергії, який перевищує гранично допустимий, тому такі дії Підприємства містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 1 частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку, що полягає у встановленні таких цін реалізації товару, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринку.

2. СУБ'ЄКТ ГОСПОДАРЮВАННЯ, ДІЯЛЬНІСТЬ ЯКОГО ДОСЛІДЖУЄТЬСЯ

(2) КП «Кам'янська ТПК» ([інформація, доступ до якої обмежено]) є юридичною особою, користується правом господарського відання щодо закріпленого за ним майна, має право від свого імені укладати договори, бути позивачем та відповідачем у судах, має самостійний баланс, поточні та інші рахунки в банківських установах, печатку з власним найменуванням.

(3) Згідно з відомостями, які містяться в Єдиному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань, основним видом діяльності Підприємства є [інформація, доступ до якої обмежено].

(4) Підприємство надає послуги з виробництва та постачання теплової енергії відповідно до Ліцензії, виданої Дніпропетровською обласною державною адміністрацією № 216-теп від 10.05.2018. Зазначена ліцензія є безстроковою.

(5) За інформацією з Реєстру суб'єктів природних монополій у сфері теплопостачання, централізованого водопостачання та централізованого водовідведення (https://www.nerc.gov.ua/reyestri-nkrekp/reyestri-subyektiv-prirodnih-monopolij-nkrekp/reyestr-subyektiv-prirodnih-monopolij-u-sferah-teplopostachannya-centralizovanogo-vodopostachannya-ta-centralizovanogo-vodovidvedennya),

КП «Кам'янська ТПК» входить до суб'єктів природної монополії.

(6) Отже, в розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» КП «Кам'янська ТПК», як юридична особа, що здійснює господарську діяльність, є суб'єктом господарювання.

3. ПРОЦЕСУАЛЬНІ ДІЇ

(7) З метою здійснення контролю за дотриманням вимог законодавства про захист економічної конкуренції суб'єктами господарювання, які здійснюють діяльність на регіональному ринку у сфері теплопостачання, зокрема, постачання теплової енергії, Відділенням було направлено КП «Кам'янська ТПК» вимогу про надання інформації від 31.01.2024 №54-02/199 та додаткову вимогу від 15.04.2024 № 54-02/608е.

(8) Відділенням отримано відповіді від КП «Кам'янська ТПК», які надані листами від 27.02.2024 № 00-01/0072 (вх. № 54-01/545 від 27.02.2024) та від 15.05.2024 № 00-01/0232 (вх. № 54-01/1363 від 15.05.2024).

4. СТАНОВИЩЕ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ НА РИНКУ

(9) Визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання проведено відповідно до Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затвердженої розпорядженням Антимонопольного комітету України від 05.03.2002 № 49-р, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 01.04. 2002 за № 317/6605 (далі – Методика), з урахуванням положень пункту 2.2 Методики, яким встановлено, що етапи визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання, їх кількість та послідовність проведення, передбачені пунктом 2.1 Методики, можуть змінюватися, залежно від фактичних обставин, зокрема особливостей товару, структури ринку, обсягів наявної інформації щодо ринку тощо.

4.1 Визначення об'єктів аналізу монопольного (домінуючого) становища суб'єкта господарювання на ринку

(10) Відповідно до пункту 3.1 Методики, об'єктами аналізу є:
- суб'єкт господарювання;
- конкретний товар (продукція, роботи, послуги), який випускається, постачається, продається, придбавається (використовується, споживається) цим суб'єктом господарювання.

(11) Суб'єктом господарювання, який є об'єктом аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища, є КП «Кам'янська ТПК».

(12) Конкретним товаром, який продається Підприємством, є послуга з постачання теплової енергії.

(13) Статтею 1 Закону України «Про теплопостачання» визначено:

постачання теплової енергії (теплопостачання) - господарська діяльність, пов'язана з наданням теплової енергії (теплоносія) споживачам за допомогою технічних засобів транспортування та розподілом теплової енергії на підставі договору.

(14) Таким чином, об'єктом аналізу визначено:

- послуга з постачання теплової енергії;
-суб’єкта господарювання КП «Кам’янська ТПК».

4.2 Визначення переліку товарів та основних продавців, покупців цих товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище

Перелік товарів щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище суб’єкта господарювання

(15) Відповідно до статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» товар – будь-який предмет господарського обороту, в т. ч. продукція, роботи, послуги, документи, що підтверджують зобов’язання та права.

(16) Згідно з пунктом 4.1 Методики перелік товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище суб'єкта господарювання, складається з товарів (товарних груп), які обертаються в Україні чи на відповідній частині її території і які мають для продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів) ознаки одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи).

(17) У відповідності до пункту 4.2. Методики визначення ознак одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи) здійснюється, виходячи з подібності, зокрема, споживчих характеристик, умов споживання, умов реалізації ціни.

(18) Відповідно до пункту 4.3 Методики не розглядаються як товар проміжні результати діяльності суб`єктів господарювання, що не реалізуються на ринку, а споживаються у технологічному процесі їх власного виробництва.

Умови споживання та умови реалізації послуг з постачання теплової енергії, ціна послуг

(19) Відповідно до статті 1 Закону України «Про житлово – комунальні послуги» виконавець комунальної послуги – суб’єкт господарювання, що надає комунальну послугу споживачу відповідно до умов договору.

(20) Пунктом 2 частини першої статті 5 Закону України «Про житлово – комунальні послуги» визначено, що послуга з постачання теплової енергії є комунальною послугою.

(21) Відповідно до статті 6 Закону України «Про житлово – комунальні послуги» виконавцями комунальних послуг, зокрема, послуг з постачання теплової енергії є теплопостачальна організація.

(22) Відносини між суб'єктом господарювання, що провадить господарську діяльність з постачання теплової енергії, та індивідуальним і колективним споживачем, який отримує або має намір отримати послугу з постачання теплової енергії, регулюють Правила надання послуг з постачання теплової енергії, затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 № 830 «Про затвердження Правил надання послуги з постачання теплової енергії і типових договорів про надання послуги з постачання теплової енергії» зі змінами (далі – Постанова № 830). Також ці правила визначають вимоги до якості послуги, одиниці виміру обсягу спожитої споживачем теплової енергії, порядок оплати.

(23) Споживчі характеристики, умови споживання, умови реалізації (постачання) теплової енергії та ціна визначені у договорах, укладених Підприємством зі споживачами.

(24) Так, предметом типового індивідуального договору про надання послуги з постачання теплової енергії, розміщеного на веб сайті Підприємства є надання послуги відповідної якості (температура й тиск теплоносія) в обсязі відповідно до теплового навантаження будинку.

(25) Ціна послуги з постачання теплової енергії визначалась Підприємством протягом цього періоду з урахуванням обсягів реалізації послуги та тарифів на цю послугу, що встановлювалися рішеннями виконавчого комітету Кам’янської міської ради.

(26) З огляду на наведені у договорах умови реалізації та ціни, умови споживання (специфічність розміщення, монтажу, технічного обслуговування), необхідною умовою отримання теплової енергії є приєднання внутрішньобудинкових систем опалення об’єктів споживачів до теплових мереж ліцензіата, тому постачання теплової енергії за споживчими характеристиками (функціональне призначення, фізичні характеристики, технічні та експлуатаційні характеристики) є товаром і не є подібним іншим товарам.

(27) **Товаром** щодо якого визначається монопольне (домінуюче) становище КП «Кам’янська ТПК» є послуга з постачання теплової енергії.

Перелік основних продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів)

(28) Відповідно до пункту 4.4 Методики перелік основних продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів) може складатися шляхом визначення суб'єктів господарювання, які мають значущі обсяги продажу (постачання, виробництва), придбання (споживання, використання) товарів (товарних груп), які обертаються в Україні чи на відповідній частині її території.

(29) Значущими обсягами продажу (постачання, виробництва), придбання (споживання, використання) товарів (товарних груп) визначаються обсяги, які, як правило, перевищують 5 відсотків відомих обсягів товарів (товарних груп), що мають ознаки однакових (подібних, аналогічних), які обертаються в Україні чи на відповідній частині її території.

(30) Статтею 1 Закону України «Про теплопостачання», зокрема визначено:
- об’єкти у сфері теплопостачання - теплогенеруючі станції чи установки, теплові електростанції, теплоелектроцентралі, котельні, когенераційні установки, теплові мережі, які призначені для виробництва і транспортування теплової енергії, а також об’єкти та споруди, основне і допоміжне обладнання, що використовуються для забезпечення безпечної та надійної експлуатації теплових мереж;
- система централізованого теплопостачання - сукупність джерел теплової енергії, магістральних та місцевих (розподільчих) теплових мереж, що об’єднані між собою та використовуються для теплозабезпечення споживача, населеного пункту, яка включає системи децентралізованого та помірно-централізованого теплопостачання;
- споживач теплової енергії - фізична або юридична особа, яка використовує теплову енергію на підставі договору;
- суб’єкти відносин у сфері теплопостачання - фізичні та юридичні особи незалежно від організаційно-правових форм та форми власності, які здійснюють виробництво, транспортування, постачання теплової енергії, теплосервісні організації, споживачі, органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування;
- теплогенеруюча організація - суб’єкт господарської діяльності, який має у своїй власності або користуванні теплогенеруюче обладнання та виробляє теплову енергію;
- теплотранспортуюча організація - суб’єкт господарської діяльності, який здійснює транспортування теплової енергії;
- теплопостачальна організація - суб’єкт господарської діяльності з постачання споживачам теплової енергії.

(31) Таким чином, постачальниками (продавцями) теплової енергії є суб’єкти господарювання, господарська діяльність яких спрямована на задоволення потреб споживача у забезпеченні тепловою енергією за допомогою сукупності джерел теплової енергії, магістральних та/або місцевих (розподільних) теплових мереж, засобів розподілення теплової енергії, які об'єднані спільним режимом виробництва, транспортування та постачання теплової енергії.

(32) КП «Кам’янська ТПК» у 2024 році є постачальником теплової енергії, оскільки здійснює зазначену господарську діяльність за допомогою системи централізованого теплопостачання – сукупності джерел теплової енергії, магістральних та місцевих (розподільчих) теплових мереж, що об'єднані між собою та використовуються для теплозабезпечення споживачів.

(33) **Основними споживачами** постачання теплової енергії виступають фізичні та юридичні особи в межах території [інформація, доступ до якої обмежено], системи теплоспоживання яких з’єднані з системою теплопостачання КП «Кам’янська ТПК», та які використовують теплову енергію відповідно до укладених з Підприємством договорів.

4.3 Визначення товарних меж ринку

(34) У відповідності з підпунктами 5.1 – 5.2 Методики, товарні межі ринку визначаються шляхом формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп), у межах якої споживач за звичайних умов може легко перейти від споживання одного товару до споживання іншого.

(35) Формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп) здійснюється із переліку товарів, які мають для продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів) ознаки одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи), за показниками взаємозамінності, якими зокрема є:

a. подібність призначення, споживчих властивостей, умов використання тощо;
b. подібність фізичних, технічних, експлуатаційних властивостей і характеристик, якісних показників, тощо;
c. наявність спільної групи споживачів товару (товарної групи);
d. відсутність суттєвої різниці в цінах;
e. взаємозамінність товарів (товарної групи) з точки зору їх виробництва, тобто здатності виробників запропонувати нові товари на заміну існуючих.

(36) Послуга з постачання теплової енергії за показниками подібності призначення, споживчих властивостей, умов використання товару не має товарів-замінників, тому, постачання теплової енергії не є взаємозамінним товаром з будь-яким іншим товаром.

(37) Враховуючи, що постачання теплової енергії не є взаємозамінним з будь-яким іншим товаром, а необхідною умовою отримання постачання теплової енергії є приєднання систем теплоспоживання споживачів із системою теплопостачання ліцензіата, споживачі постачання теплової енергії за звичайних умов не можуть легко перейти від споживання одного товару до споживання іншого.

(38) Таким чином, **товарними межами ринку визначена – послуга з постачання теплової енергії**.

4.4 Визначення територіальних (географічних) меж ринку

(39) Згідно з пунктом 6.1 Методики територіальні (географічні) межі ринку певного товару (товарної групи) визначаються шляхом установлення мінімальної території, за межами якої з точки зору споживача придбання товарів (товарної групи), що належать до групи взаємозамінних товарів товарної групи), є неможливим або недоцільним. При цьому слід звернути увагу на те, що при остаточному визначенні територіальних (географічних) меж ринку визначальною є менша здатність до переміщення або попиту, або пропозиції.

(40) Отримання послуги з постачання теплової енергії на певній території можливе лише у суб’єкта господарювання, який провадить господарську діяльність з виробництва, транспортування та постачання теплової енергії на цій території.

(41) Характерною особливістю взаємодії попиту і пропозиції постачання теплової енергії є неможливість переміщення попиту географічно, оскільки необхідною умовою отримання зазначеного товару є з’єднання систем теплоспоживання споживачів з системою теплопостачання КП «Кам’янська ТПК», зокрема приєднання

внутрішньобудинкових мереж опалення об’єктів споживачів до магістральних та місцевих (розподільчих) мереж централізованого опалення. За межами цих мереж користування постачанням теплової енергії Підприємства є неможливим.

(42) Відповідно до листа Підприємства від 21.02.2024 № 00-01/0072 підставою користування КП «Кам’янська ТПК» системою централізованого теплопостачання (сукупністю джерел теплової енергії, магістральних та місцевих (розподільчих) теплових мереж, що об’єднані між собою та використовуються для теплозабезпечення споживачів) для постачання теплової енергії в досліджуваних територіальних та часових межах є рішення 44 сесії VII скликання Кам’янської міської ради від 09.07.2020 № 2008-44/VII «Про передачу об’єктів теплопостачання», відповідно до якого за КП «Кам’янська ТПК» закріплено на праві господарського відання майно у складі:

- [інформація, доступ до якої обмежено];
- [інформація, доступ до якої обмежено];
- [інформація, доступ до якої обмежено].

(43) Відповідно до інформації, розміщеної на офіційному вебсайті https://tpk.dp.ua/, КП «Кам’янська ТПК» є виконавцем послуги з постачання теплової енергії споживачам [інформація, доступ до якої обмежено].

(44) Таким чином, **територіальні (географічні) межі ринку** послуги з постачання теплової енергії визначено територію [інформація, доступ до якої обмежено], де розташовані мережі, що перебувають у господарському віданні КП «Кам’янська ТПК».

4.5 Часові межі ринку

(45) Відповідно до пункту 7.1 Методики, часові межі ринку визначаються як проміжок часу (як правило – рік), протягом якого відповідна сукупність товарно-грошових відносин між продавцями (постачальниками, виробниками) і споживачами утворює ринок товару із сталою структурою.

(46) Ринок, на якому впродовж певного часу діє один і той самий склад продавців та покупців, може розглядатись, як ринок товару із сталою структурою.

(47) Згідно із статтею 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції»:

- ринок товару (товарний ринок) – сфера обороту товару (взаємозамінних товарів), на який протягом певного часу і в межах певної території є попит і пропозиція;
- попит - певна кількість товару, яку споживачі готові або/та в змозі купити за певну ціну у межах певної території протягом певного періоду;
- пропозиція - певна кількість товару, яку суб'єкт господарювання виробляє (або може виробити) і пропонує (або може пропонувати) для реалізації на ринку, чи реалізує (або може реалізувати) на ринку за запропонованою ціною у межах певної території протягом певного періоду.

(47) Діяльність суб’єктів господарювання у сфері теплопостачання обумовлена сезонним характером (реалізація теплової енергії для потреб опалення здійснюється протягом опалювального періоду).

(48) Пунктом 2 Постанова № 830 визначено, що опалювальний період - період, протягом якого теплопостачальні організації постачають теплову енергію для потреб опалення.

(49) В пункті 8 Постанови № 830 зазначено, що постачання теплової енергії для потреб опалення здійснюється в опалювальний період.

(50) Проте нарахування плати за абонентське обслуговування споживачів послуги з постачання теплової енергії проводиться протягом календарного року.

(51) Наказом КП «Кам’янська ТПК» від 29.12.2023 № 257 «Щодо встановлення розміру плати за абонентське обслуговування у розрахунку на одного абонента для комунальної послуги з постачання теплової енергії, що надаються споживачам» затверджено

калькуляцію вартості плати за абонентське обслуговування на одного абонента для комунальної послуги з постачання теплової енергії, виходячи із планових витрат на 2024 рік, у розмірі для споживачів:
- із засобами обліку теплової енергії – 53,40 грн. з ПДВ;
- без засобів обліку теплової енергії – 32,94 грн. з ПДВ.

(52) В період з січня по травень 2024 року сукупність товарно-грошових відносин між КП «Кам'янська ТПК» та споживачами послуги з постачання теплової енергії не зазнала істотних змін.

(53) Таким чином, **часові межі ринку** постачання теплової енергії визначено: січень – травень 2024 року.

4.6 Визначення бар'єрів для вступу на ринок

(54) Відповідно до пункту 9.2 Методики, бар'єрами для вступу потенційних конкурентів на відповідний ринок є: обмеження за попитом, пов'язані з високою насиченістю ринку товарами (товарними групами) та низькою платоспроможністю покупців; адміністративні обмеження; економічні та організаційні обмеження; екологічні обмеження; нерозвиненість ринкової інфраструктури; інші обмеження, що спричиняють суттєві витрати, необхідні для вступу на певний ринок товару (товарної групи).

(55) Згідно з абзацом третім пункту 1.3 Методики бар'єри вступу на ринок - це обставини, що перешкоджають новим суб'єктам господарювання почати конкурувати на рівних із суб'єктами господарювання, що вже діють на певному товарному ринку.

(56) Ринок послуги з постачання теплової енергії характеризується наявністю організаційних та адміністративних бар'єрів, як то отримання ліцензій на здійснення господарської діяльності з виробництва теплової енергії, транспортування теплової енергії магістральними та місцевими (розподільчими) тепловими мережами, постачання теплової енергії, а також, наявність у суб'єкта господарювання в оперативному управлінні (власності, оренді) інфраструктури у вигляді цілісного майнового комплексу.

(57) Окрім того, відповідно до статті 1 Закону України «Про теплопостачання», охоронна зона теплових мереж – землі вздовж теплових мереж для забезпечення нормальних умов їх експлуатації, запобігання ушкодженню, а також для зменшення їх негативного впливу на людей, суміжні землі, природні об'єкти та довкілля.

(58) Для забезпечення безпеки населення, що мешкає в районі розташування об'єктів теплопостачання, встановлюються охоронні зони, розміри та порядок використання яких визначаються нормативно-правовими актами і проектами цих об'єктів, затвердженими у встановленому законодавством порядку (частина третя статті 27 Закону України «Про теплопостачання»).

(59) Усі види господарської діяльності в охоронних зонах можуть провадитися тільки за погодженням з власником об'єкта теплопостачання або уповноваженим ним органом (частина четверта статті 27 Закону України «Про теплопостачання»).

(60) Відповідно до вимог Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» створення та розвиток інженерно-транспортної інфраструктури, в тому числі нове будівництво або реконструкція існуючих інженерних, транспортних споруд і комунікацій може здійснюватися лише у відповідності до вимог містобудівної документації, в тому числі генеральних планів населених пунктів, планів зонування територій і детальних планів території, затверджених відповідними сільськими, селищними, міськими радами чи районними державними адміністраціями, якими на стадії планування (проектування) населених пунктів розрахунковим способом, залежно від кількості населення, інтенсивності руху транспорту і пішоходів, складу елементів, які розміщуються в межах поперечного профілю (проїзні частини, технічні смуги для прокладання підземних комунікацій, тротуари, зелені насадження, охоронні зони тощо), з урахуванням санітарно-гігієнічних вимог та інших нормативних документів,

визначається ширина вулиць і доріг, що ускладнює будівництво додаткових нових (паралельних) магістральних та місцевих (розподільчих) теплових мереж до вже існуючих.

(61) Отже, для вступу нових суб'єктів господарювання на ринок постачання теплової енергії в зазначених територіальних (географічних) межах також існують фактори економічного характеру, пов'язані необхідністю придбання у власність або у користування теплогенеруючого обладнання, необхідність будівництва нових магістральних та місцевих (розподільчих) теплових мереж та з'єднання новозбудованої системи теплопостачання з системами теплоспоживання споживачів та адміністративні фактори, зокрема, отримання ліцензії на здійснення діяльності з виробництва (транспортування, постачання) теплової енергії.

(62) У межах території, де розташовані діючі мережі КП «Кам'янська ТПК», нове будівництво є неможливим, оскільки існують й обмеження щодо користування земельними ділянками.

(63) Зазначені обставини перешкоджають новим суб'єктам господарювання вийти на ринок та почати конкурувати на рівних із суб'єктами господарювання, що вже діють на ринку послуг централізованого водопостачання.

4.7 Визначення потенційних конкурентів

(64) Відповідно до пункту 9.1. Методики потенційними конкурентами вважаються такі суб'єкти господарювання: які мають матеріально-технічну базу, кадри, технології тощо, але з різних причин не реалізують ці можливості; які виготовляють товари (товарні групи), що складають товарні межі ринку, але не реалізують їх на відповідному ринку; нові суб'єкти господарювання, які можуть вступити на ринок.

(65) Транспортування теплової енергії, згідно із статтею 5 Закону України «Про природні монополії», віднесено до сфери діяльності суб'єктів природної монополії.

(66) Відповідно до частин третьої та четвертої статті 19 Закону України «Про теплопостачання»:

- споживач або суб'єкт теплоспоживання має право вибирати (змінювати) теплопостачальну організацію, якщо це технічно можливо;
- теплогенеруюча організація має право постачати вироблену теплову енергію безпосередньо споживачу згідно з договором купівлі-продажу. У разі якщо така організація не є теплотранспортуючою, то теплотранспортуюча організація не має права відмовити теплогенеруючій організації у транспортуванні теплової енергії, якщо це дозволяють технічні можливості системи.

(67) Фізичні та юридичні особи, бюджетні установи, інші споживачі та релігійні організації (споживачі) можуть отримувати постачання теплової енергії тільки у суб'єкта природної монополії, а відповідно до статті 1 Закону України «Про природні монополії» - конкуренція на ринках природних монополій є неможливою.

(68) В територіальних межах [інформація, доступ до якої обмежено], де розташовані діючі мережі, які знаходяться в господарському віданні Підприємства, не встановлено інших суб'єктів господарювання, які здійснюють господарську діяльність з постачання теплової енергії або які мають матеріально-технічну базу, кадри, технології тощо для провадження господарської діяльності з постачання теплової енергії, але з різних причин не реалізують ці можливості.

(69) З огляду на зазначене, у споживачів КП «Кам'янська ТПК» відсутня альтернатива в отриманні постачання теплової енергії від іншого суб'єкта господарювання.

(70) Таким чином, враховуючи наявність організаційних та адміністративних бар'єрів вступу на досліджуваний ринок, реальних та потенційних конкурентів КП «Кам'янська ТПК» не встановлено.

4.8 Установлення монопольного (домінуючого) становища

(71) В межах досліджуваного ринку не встановлено конкурентів КП «Кам'янська ТПК», оскільки не встановлено інших суб'єктів господарювання, що у досліджуваних часових та територіальних межах здійснювали діяльність з постачання теплової енергії або мали технічну можливість постачати теплову енергію юридичним та фізичним особам.

(72) Відтак, КП «Кам'янська ТПК» у межах території [інформація, доступ до якої обмежено], де розташовані діючі мережі, які знаходяться в господарському віданні Підприємства, є єдиним суб'єктом господарювання, який постачає теплову енергію.

(73) Частиною першою статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» визначено, що суб'єкт господарювання займає монопольне (домінуюче) становище на ринку товару, якщо:

(а) на цьому ринку у нього не має жодного конкурента;

(б) не зазнає значної конкуренції внаслідок обмеженості можливостей доступу інших суб'єктів господарювання щодо закупівлі сировини, матеріалів та збуту товарів, наявності бар'єрів для доступу на ринок інших суб'єктів господарювання, наявності пільг чи інших обставин.

(74) Суб'єкти господарювання не зазнають значної конкуренції, якщо завдяки своїй ринковій владі мають здатність не допускати, усувати чи обмежувати конкуренцію, зокрема обмежувати конкурентоспроможність інших суб'єктів господарювання, чи ущемляти інтереси інших суб'єктів господарювання чи споживачів (пункт 10.3 Методики).

(75) З урахуванням пункту 10.3 Методики, здатність КП «Кам'янська ТПК», яке є на досліджуваному ринку єдиним виконавцем послуги з постачання теплової енергії, диктувати свої умови при продажу товару, є ознакою ринкової влади.

(76) Враховуючи викладене, становище КП «Кам'янська ТПК» у період з січня по травень 2024 року має ознаки монопольного (домінуючого) на ринку послуги з постачання теплової енергії в межах території [інформація, доступ до якої обмежено], де розташовані мережі, що перебувають у господарському віданні КП «Кам'янська ТПК», та не має жодного конкурента на ринку.

5. ОБСТАВИНИ, ВСТАНОВЛЕНІ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДОСЛІДЖЕННЯ

5.1 Нормативно-правове регулювання

(77) Пунктом 2 частини першої статті 5 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» визначено, що послуга з постачання теплової енергії відноситься до комунальних послуг.

(78) Пунктом 2 частини першої статті 7 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» визначено, що споживач має право без додаткової оплати одержувати від виконавця житлово-комунальних послуг інформацію про ціни/тарифи, загальну вартість місячного платежу, структуру ціни/тарифу, норми споживання та порядок надання відповідної послуги, а також про її споживчі властивості.

(79) Відповідно до пункту 11 частини першої статті 7 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» передбачено, що споживач має право без додаткової оплати отримувати інформацію про проведені управителем, виконавцем комунальної послуги нарахування плати за житлово-комунальні послуги (з розподілом за періодами та видами нарахувань) та отримані від споживача платежі.

(80) Пунктом 3 частини другої статті 8 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» передбачено, що виконавець комунальної послуги зобов'язаний без додаткової оплати надавати в установленому законодавством порядку необхідну інформацію про ціни/тарифи, загальну вартість місячного платежу, структуру ціни/тарифу, норми споживання та порядок надання відповідної послуги, а також про її споживчі властивості та іншу інформацію, передбачену законодавством.

(81) Частиною п'ятою статті 13 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» передбачено, що плата виконавцю комунальної послуги за індивідуальним договором

про надання комунальної послуги, що є публічним договором приєднання, складається з плати:

- *за послугу*, що розраховується виходячи з розміру затверджених цін/тарифів на відповідну комунальну послугу та обсягу спожитих комунальних послуг, визначеного відповідно до законодавства;
- *за абонентське обслуговування*, яка не може перевищувати граничний розмір, визначений Кабінетом Міністрів України.

(82) Відповідно до пункту 11 частини першої статті 1 Закону України «Про житлово-комунальні послуги «*плата за абонентське обслуговування - платіж, який споживач сплачує виконавцю комунальної послуги за індивідуальним договором про надання комунальних послуг (далі - індивідуальний договір) або за індивідуальним договором з обслуговуванням внутрішньобудинкових систем про надання комунальних послуг (далі - індивідуальний договір з обслуговуванням внутрішньобудинкових систем) (крім послуг з постачання та розподілу природного газу і з постачання та розподілу електричної енергії),* ***що включає витрати виконавця****, пов'язані з укладенням договору про надання комунальної послуги, здійсненням розподілу обсягу спожитих послуг між споживачами, нарахуванням та стягненням плати за спожиті комунальні послуги, обслуговуванням та заміною вузлів комерційного обліку води і теплової енергії (у разі їх наявності у будівлі споживача), крім випадків, визначених цим Законом, а також за виконання інших функцій, пов'язаних з обслуговуванням виконавцем абонентів за індивідуальними договорами (крім обслуговування та поточного ремонту внутрішньобудинкових систем теплопостачання, водопостачання, водовідведення та постачання гарячої води)»*.

(83) Постановою Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 № 808 «Про встановлення граничного розміру плати за абонентське обслуговування у розрахунку на одного абонента для комунальних послуг, що надаються споживачам за індивідуальними договорами про надання комунальних послуг або за індивідуальними договорами з обслуговуванням внутрішньобудинкових систем про надання комунальних послуг» (далі – Постанова № 808) встановлено граничний розмір плати за абонентське обслуговування у розрахунку на одного абонента для для комунальних послуг, що надаються споживачам за індивідуальними договорами про надання комунальних послуг, який визначається за такою формулою:

$$РП_{грн} = П_{мін} \times СД_{сер} \times К_{д} \times К_{жкп} \times К,$$

де $РП_{грн}$ – граничний розмір плати за абонентське обслуговування, гривень на місяць на одного абонента;

$П_{мін}$ – законодавчо встановлений на відповідну дату розмір прожиткового мінімуму на одну особу в рпозрахунку на місчяць, гривень;

$СД_{сер}$ – середній кількісний склад домогосподарства, що становить 2,58 особи;

$К_{д}$ – коефіцієнт дохідності домогосподарства для розрахунку плати за абонентське обслуговуваннґя, що становить два прожиткових мінімуми на одну особу в розрахунку на місяць;

$К_{жкп}$ – коефіцієнт середнього по Україні розміру витрат домогосподарств на оплату житлово – комунальних послуг, що становить 0,15;

К – коефіцієнт відшкодування домогосподарством витрат, здійснених виконавцем комунальних послуг під час їх надання за індивідуальними договорами про надання комунальних послуг або за індивідуальними договорами з обслуговуванням внутрішньобудинкових систем про надання комунальних послуг та віднесених до плати за абонентське облслуговування, що становить:

- 0,019 – для виконавців послуг з постачання теплової енергії та/або гарячої води, з централізованого водопостачання та/або централізованого водовідведення;

- 0,009 – для виконавців послуг з поводження з побутовими відходами.

(84) Підпунктом 2 пункту 2 Постанови № 808 визначено, що плата за **абонентське обслуговування** (з урахуванням податку на додану вартість), визначена відповідно до планованих витрат виконавця (витрат, пов'язаних з укладенням договору про надання комунальної послуги, із здійсненням розподілу обсягу спожитих послуг між споживачами, нарахуванням та стягненням плати за спожиті комунальні послуги, обслуговуванням та заміною вузлів комерційного обліку води і теплової енергії (у разі їх наявності у будівлі споживача), а також за виконання інших функцій, пов'язаних з обслуговуванням виконавцем абонентів за індивідуальними договорами (крім обслуговування та поточного ремонту внутрішньобудинкових систем теплопостачання, водопостачання, водовідведення та постачання гарячої води), **не повинна перевищувати граничного розміру платим за абонентське обслуговування**, визначеного відповідно до цієї постанови .

(85) Відповідно до Правил № 830 затверджені типові договори про надання послуги з постачання теплової енергії (типовий індивідуальний договір про надання послуги з постачання теплової енергії, типовий індивідуальний договір про надання послуги з постачання теплової енергії з обслуговуванням внутрішньобудинкових систем)).

(86) Відповідно до вказаних типових договорів: споживач вносить однією сумою плату виконавцю, яка складається з: ***плати за послугу***, визначеної відповідно до Правил надання послуги з постачання теплової енергії, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 р. № 830, в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 8 вересня 2021 р. № 1022, та Методики розподілу, що розраховується виходячи з розміру затвердженого уповноваженим органом тарифу та обсягу її споживання; *плати за абонентське обслуговування* в розмірі, визначеному виконавцем, *але не вище граничного розміру, визначеного Кабінетом Міністрів України*, інформація про яку розміщується на офіційному веб-сайті органу місцевого самоврядування та/або на веб-сайті виконавця (пункт 30 типового індивідуального договору про надання послуги з постачання теплової енергії).

5.2 Фактичні обставини

(87) КП «Кам'янська ТПК» у листі від 21.02.2024 № 00-01/0072 повідомило Відділення, що наказом по Підприємству від 29.12.2023 № 257 «*Щодо встановлення розміру плати за абонентське обслуговування у розрахунку на одного абонента для комунальних послуг з постачання теплової енергії, що надаються споживачам*», зокрема пунктом 2 (далі – Наказ від 29.12.2023 № 257) **затверджено калькуляцію** вартості плати за абонентське обслуговування (далі – Абонплата) у розрахунку на одного абонента для комунальної послуги з постачання теплової енергії, виходячи з планових витрат на 2024 рік у розмірі для абонентів:

- з будинковими засобами обліку теплової енергії у розмірі **53,40 грн** з ПДВ на одного абонента в місяць;
- без будинкових засобів обліку теплової енергії у розмірі **32,94 грн** з ПДВ на одного абонента в місяць.

(88) За інформацією Підприємства (лист від 21.02.2024 № 00-01/0072) кількість абонентів (особових рахунків), врахованих під час визначення розміру плати за абонентське обслуговування для комунальної послуги з постачання теплової енергії на 2024 рік складає **26 632 одиниць**, з яких з кількість абонентів з будинковими засобами обліку теплової енергії – **24 949 одиниць**; кількість абонентів без будинкових засобів обліку теплової енергії – **1 683 одиниць.**

(89) Відповідно до статті 7 Закону України «Про державний бюджет України на 2024 рік» з 1 січня 2024 року встановлено прожитковий мінімум на одну особу в розрахунку на місяць у розмірі **2 920 гривень**.

(90) Граничний розмір плати за абонентське обслуговування у розрахунку на одного абонента для комунальної послуги з постачання теплової енергії з урахуванням положень Постанови № 808 (РПгрн = Пмін × СДсер × Кд × Кжкп × К) складає:

РПгрн = 2 920 грн. х 2,58 х 2 х 0,15 х 0,019 = **42,94 грн. (з ПДВ).**

(91) Отже, плата за абонентське обслуговування споживачів послуги з постачання теплової енергії з 01.01.2024 не повинна перевищувати граничного розміру плати, визначеного відповідно до Постанови № 808, який складає 42,94 гривн з ПДВ.

(92) Порівняння плати за абонентське обслуговування, визначеної відповідно до Постанови № 808 із встановленою КП «Кам'янська ТПК» наведено у таблиці №1.

Таблиця № 1

Прожитковий мінімум, грн/ період (Пмін)	Граничний розмір плати за абонентське обслуговування (РП), грн. з ПДВ	Розмір плати за абонентське обслуговування на одного споживача (особового рахунку) в місяць, встановлений КП «Кам'янська ТПК», грн. з ПДВ	Період дії	Різниця, грн.
2920 з 01.01.2024	42,94	- 53,40 (з будинковими засобами обліку теплової енергії); - 32,94 (без будинкових засобів обліку теплової енергії).	2024 рік	+10,46

(93) Тобто, КП «Кам'янська ТПК» Наказом від 29.12.2023 № 257, встановлено розмір плати за абонентське обслуговування у розрахунку на одного абонента для комунальної послуги з постачання теплової енергії з 01.01.2024 у розмірі 53,40 грн. з ПДВ, що перевищує граничний розмір плати за абонентське обслуговування, визначений відповідно до Постанови № 808.

(94) Отже, для абонентів з будинковими засобами обліку теплової енергії, кількість яких складає 24 949 осіб, розмір плати за абонентське обслуговування може бути завищеним.

(95) Враховуючи зазначене, дії КП «Кам'янська ТПК» із встановлення розміру плати за абонентське обслуговування у розмірі, який перевищує граничний розмір плати за абонентське обслуговування, визначений законодавством, може призвести до ущемлення інтересів споживачів.

(96) Разом з тим, відповідно до Наказу від 29.12.2023 № 257 (пункти 3, 4) визначено: плату за абонентське обслуговування у розрахунку на одного абонента для комунальної послуги з постачання теплової енергії на 2024 рік на рівні, яка діяла станом на 24.02.2022, а саме: для абонентів:

- з будинковими засобами обліку теплової енергії у розмірі 35,10 грн з ПДВ на одного абонента в місяць;
- без будинкових засобів обліку теплової енергії у розмірі 28,70 грн з ПДВ на одного абонента в місяць

(до прийняття окремого розпорядження щодо введення в дію пункту 2 Наказу від 29.12.2023 № 257).

Таким чином, у період з січня по травень 2024 року розмір плати за абонентське обслуговування, що перевищує граничний розмір плати за абонентське обслуговування Підприємством не застосовувався, водночас, він може бути застосований у будь – який час.

(97) КП «Кам'янська ТПК» є єдиним виконавцем послуги з постачання теплової енергії для споживачів, які мешкають в будинках [інформація, доступ до якої обмежено], системи теплоспоживання яких з'єднані з системою теплопостачання КП «Кам'янська ТПК», та які використовують теплову енергію відповідно до укладених з Підприємством

договорів.

(98) Така поведінка була б не можлива за умови існування значної конкуренції на ринку послуги з постачання теплової енергії в межах території [інформація, доступ до якої обмежено], де розташовані мережі, що перебувають у господарському віданні КП «Кам'янська ТПК»

(99) Адже, за умов конкуренції, встановлення завищеного розміру калькуляції абонплати було б неможливим, оскільки споживачі мали б змогу обрати інше підприємство - виконавця відповідних послуг, який при розрахунку абонплати дотримувався б вимог законодавства України.

6. ВИСНОВКИ ВІДДІЛЕННЯ

(100) Відповідно до пункту 1 частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», зловживанням монопольним (домінуючим) становищем на ринку, зокрема, визнається встановлення таких цін чи інших умов придбання або реалізації товару, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринку.

(101) Згідно з частиною третьою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку забороняється і тягне за собою відповідальність згідно із законом.

(102) Отже, дії Комунального підприємства Кам'янської міської ради «Кам'янська теплопостачальна компанія» щодо встановлення Наказом від 29.12.2023 № 257 з 01.01.2024 плати за абонентське обслуговування для комунальної послуги з постачання теплової енергії на рівні, що перевищує визначений, постановою Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 № 808 «Про встановлення граничного розміру плати за абонентське обслуговування у розрахунку на одного абонента для комунальних послуг, що надаються споживачам за індивідуальними договорами про надання комунальних послуг або за індивідуальними договорами з обслуговуванням внутрішньобудинкових систем про надання комунальних послуг» (із змінами), містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», визначеного пунктом 1 частини другої статті 13 цього Закону, у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку послуги з постачання теплової енергії в межах території [інформація, доступ до якої обмежено], де розташовані мережі, що перебувають у господарському віданні КП «Кам'янська ТПК», які полягають у встановленні таких цін реалізації товару, які неможливо було б установити за умов існування значної конкуренції на ринку.

(103) Згідно з частиною першою статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції» органи Антимонопольного комітету України мають право надавати рекомендації органам влади, органам місцевого самоврядування, органам адміністративно-господарського управління та контролю, суб'єктам господарювання, об'єднанням стосовно припинення дій, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, усунення причин виникнення цих порушень і умов, що їм сприяють.

Ураховуючи наведене, керуючись статтями 7, 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтею 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції», пунктами 3, 11 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23.02.2001 №32-р, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 30.03.2001 за №291/5482, адміністративна колегія Південно-східного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України надає такі обов'язкові до розгляду

РЕКОМЕНДАЦІЇ:

Комунальному підприємству Кам’янської міської ради «Кам’янська теплопостачальна компанія» ([інформація, доступ до якої обмежено]) припинити дії, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, шляхом приведення наказу від 29.12.2023 № 257 «*Щодо встановлення розміру плати за абонентське обслуговування у розрахунку на одного абонента для комунальних послуг з постачання теплової енергії що надаються споживачам*» у відповідність до положень підпункту 2 пункту 2 постанови Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 № 808 «*Про встановлення граничного розміру плати за абонентське обслуговування у розрахунку на одного абонента для комунальних послуг, що надаються споживачам за індивідуальними договорами про надання комунальних послуг або за індивідуальними договорами з обслуговуванням внутрішньобудинкових систем про надання комунальних послуг*» (із змінами).

Звертаємо увагу, що згідно з частиною другою статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції» рекомендації органів Антимонопольного комітету України підлягають обов’язковому розгляду органом, якому вони надані.

Відповідно до частини третьої статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції» за умови виконання положень рекомендацій у разі, якщо порушення не призвело до суттєвого обмеження чи спотворення конкуренції, не завдало значних збитків окремим особам чи суспільству та вжито відповідних заходів для усунення наслідків порушення, провадження у справі про порушення законодавства про захист економічної конкуренції не розпочинається, а розпочате провадження закривається.

Про результати розгляду рекомендацій необхідно повідомити Південно-східне міжобласне територіальне відділення Антимонопольного комітету України у **30-денний строк з дня їх отримання** з наданням документів, підтверджуючих виконання рекомендацій.

Голова адміністративної колегії Лариса ГРЕЧАНА